

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 24. januar 2024.godine

RTV- Digitalizacija zdravstva napreduje, uštede veće od 212 miliona dinara

RTV- Više od 200 milona evra za inovativne lekove i retke bolesti

RTS- Akušersko nasilje – kako rešiti problem, a izbeći "lov na veštice"

BLIC- KORONA NAM JE URNISALA SRCE, MLADI SVE VIŠE UMIRU!

Alarmantan porast broja preminulih od srčanih bolesti, doktori otkrivaju postoji li zaštita

BLIC- "Lečila sam te žene, neke su umrle": Od raka grlića materice u Srbiji SVAKOG DANA UMRU DVE ŽENE, doktori apeluju na preventivne preglede

BLIC- Misteriozan virus NAPUNIO BOLNICE U SRBIJI! Registrovano preko 10.000 obolelih sa OVIM SIMPTOMIMA, lekari ne mogu da daju tačnu dijagnozu

N1- Kako zaustaviti akušersko nasilje? Ministarstvo najavljuje kontrole, poverenica sprema preporuku

B92- Alarmantan porast morbila u Evropi: Skoro 45 puta više slučajeva nego 2022. godine

DNEVNIK- BRAVO ZA MORAVIČKI OKRUG, BOLJE SPREČITI NEGO LEČITI: Vodeći je po broju dece vakcinisane protiv HPV virusa

POLITIKA- U Užicu od sutra počinje da radi mobilni mamograf na Trgu partizana

Digitalizacija zdravstva napreduje, uštede veće od 212 miliona dinara

BEOGRAD - Ministarstvo zdravlja je u proteklom periodu uradilo niz koraka kako bi uredilo proces digitalizacije zdravlja u Srbiji, a koliko je digitalizacija značajna govori i podatak da su samo u decembru 2023. godine radom elektronskih servisa i kroz izveštajnu platformu identifikovane uštede na nacionalnom nivou u iznosu od 212.981.979,00 dinara.

Pomoćnik ministra zdravlja za digitalizaciju Đuro Radović rekao je da u poslednja dva meseca donet Zakon o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva, koji u potpunosti reguliše proces digitalizacije u zdravstvu i kojim je predviđeno integrisanje budućeg republičkog integrisanog zdravstvenog informacionog sistema koji će obuhvatiti sve subjekte u oblasti zdravstva.

"Kad kažem sve subjekte, mislimo prvenstveno na zdravstvene ustanove koje imaju svoje lokalne informacione sisteme, tu je onda i Ministarstvo zdravlja koje ima svoje sopstvene registre koje vodi, takođe tu su i Batut, RFZO, kao i komore zdravstvenih radnika kao i ostali subjekti koji obavljaju delatnost u oblasti zdravstva kao što su vojne zdravstvene ustanove i privatno zdravstvo", rekao je Radović.

On podseća da trenutno Ministarstvo zdravlja pokriva različite usluge.

"Integracijom lokalnih sistema ka građanima u smislu eZakazivanja usluge koja može na elektronski način putem telefonskog poziva da se zakaže određeni pregled kod izabranog lekara ili lekara specijaliste, takođe imamo usluge kao što su eRecept i usluga eBolovanje, tu su i određene usluge kao što je eBeba kao što je ePotvrda o smrti i slično", rekao je on.

Od usluga koje se pružaju Radović je naveo eZakazivanje, uslugu kojoj građanin direktno pristupa, eRecept - kojoj indirektno građanin indirektno pristupa kada dođe kod izabranog lekara koji prepisuje terapiju samom pacijentu, eBeba - gde prilikom rođenja deteta građanin ne mora da odlazi direktno u opštinu da prijavi novorođenu bebu već se to radi direktno iz porodilišta, ePotvrda - o smrti i druge usluge.

Prema njegovim rečima te usluge trenutno koristi od oko milion i po građana i dodaje da veruje da će u narednom periodu taj broj rasti pogotovo što je u planu jedna velika promocija digitalizacije u zdravstvu budući da novi Zakon predviđa i centralnu komponentu - eKarton gde će svi medicinski podaci svih građana Srbije biti čuvani na jednom mestu centralizovano.

"Naravno, svojim podacima će svaki građanin moći da pristupi, moći da vidi ažurnost podataka pristupu od strane lekara, takođe sve podatke će moći isključivo da vidi samo izabrani lekar tog pacijenta i ostali lekari na koje je pacijent upućen", rekao je on.

Ističe da je ideja Zakona da se nivo bezbednosti podataka podigne na viši nivo, što će se postići centralizacijom podataka i smeštanjem svih podataka u Državni data centar.

"Na ovaj način, za razliku od toga kako je ranije funkcionisalo, svaka zdravstvena ustanova imala improvizovane servere na kojima je čuvala podatke na tim improvizovanim serverima. Sada po prvi put ćemo imati na jednom mestu sve podatke o kojima brine država", rekao je on.

Objašnjava da se na taj način građanima štedi maksimalno vreme s obzirom da više ne moraju da idu po dva, tri puta kod istog lekara specijaliste prvenstveno da bi zakazao termin, drugi put na pregled, treći put da nosi analize.

"Znači, sve će ovo biti obuhvaćeno kroz jedan postupak digitalizacijom gde mi unapred znamo zakazan termin, unapred znamo da li je potrebna laboratorija kao i rezultati laboratorijskih analiza će biti dostavljeni lekaru specijalisti ili izabranom lekaru blagovremeno", rekao je Radović.

On je kazao da je Zakonom predviđeno da se u Republički integrisani zdravstveni informacioni sistem integrišu prvenstveno vojni osiguranici, kojih ima oko 100.000 a zatim i privatno zdravstvo budući da se veliki procenat populacije leči isključivo u privatnim zdravstvenim ustanovama.

"Novim Zakonom o o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva prvenstveno građani će imati kompletnu zdravstvenu dokumentaciju dostupnu na jednom mestu, čuvanu u državnom Data centru. Na ovaj način, u bilo kom trenutku mogu da imaju uvid pristupa u sopstvenu zdravstvenu dokumentaciju. Takođe, pored građanina, kompletnoj dokumentaciji će pristupati i izabrani lekar koji će moći da vidi podatke o svom pacijentu, kao i svaki lekar specijalista kod kojeg pacijent bude upućen", rekao je Radović.

Na taj način će se smanjiti troškovi u vidu nepotrebnih papira i zakazivanja termina gde je pacijent morao da ide i više puta kod lekara specijaliste.

Kada se radi o ustanovama, mogu da vide kompletnu dokumentaciju koja je nastala u toj ustanovi za sve pacijente dok druga ustanova ne može, a zahvaljujući Zakonu svi podaci će se uniformisati i konsolidovati tako da imamo jednu standardnu, uniformisanu strukturu u celom zdravstvu Republike Srbije, pojasnio je Radović.

"U Zakonu je definisano da eKarton i kompletan RIZIS (Republički integrisani zdravstveni informacioni sistem) počinje sa radom 1.1. 2025. godine. Naravno, do tada je ostalo još dosta posla u vidu samog definisanja arhitekture informacionog sistema, kao i implementacije sistema", zaključio je Radović.

Podsetimo, proces digitalizacije deo je sveukupnog procesa reforme javne uprave u Srbiji koja se sprovodi uz kontinuiranu podršku Evropske unije.

Više od 200 miliona evra za inovativne lekove i retke bolesti

BEOGRAD - Direktorica Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO) Sanja Radojević Škodrić izjavila je danas da će država u okviru programa "Skok u budućnost - Srbija Expo 2027" uložiti više od 200 miliona evra za inovativne lekove i retke bolesti, kao i da će se u naredna dva, tri meseca običi porodilišta širom Srbije radi njihove modernizacije.

Škodrić je za televiziju Pink rekla da će se u toku naredna tri meseca običi sva porodilišta, analiziraće se njihova infrastruktura i na osnovu rezultata te analize napraviće se redosled renoviranja.

Ona je podsetila da se završavaju potpuno nova porodilišta u Leskovcu, Vranju i Prokuplju, kao i da je država ranije renovirala neka porodilišta.

"U Čupriji je renovirano 2016. godine, u Aranđelovcu je završeno prošle godine zajedno sa bolnicom, a u Smederevskoj Palanci završeno je 2018. godine", kazala je Škodrić.

Istakla je da je državni interes da se svaka beba rodi u svom mestu, odnosno u svom gradu, ukoliko porođaj nije komplikovan, kao i da se stvore savremeni uslovi za porođaj.

"To znači da će svaka trudnica tokom porođaja imati svoj boks u porođajnoj sali, a nakon toga će postojati roditeljska soba sa kupatilom. U njoj će porodilja pored sebe imati blisku osobu koja je tu 24 sata pored nje, tako da će moći da joj doda čašu vode, promeni pelene, namesti jastuk i sve ostalo što je potrebno", rekla je Škodrić.

Kako je navela, sve to je nemoguće očekivati od medicinskih sestara.

"Nigde u svetu ne postoji toliko medicinskih sestara i svuda i u razvijenim zemljama to je rešeno na ovakav način", kazala je Škodrić.

Istakla je da je ovo jedan od načina da se sprečo akušersko nasilje i neljubaznost osoblja, kao i da je potrebno raditi na međusobnoj komunikaciji.

"Istraživanje je pokazalo da je jako loša ili uopšte ne postoji komunikacija između zdravstvenog osoblja i pacijenata, što na kraju dovodi do ovog oblika nasilja", zaključila je Škodrić.

Akušersko nasilje – kako rešiti problem, a izbeći "lov na veštice"

Nakon što je objavljena vest da je u porodilištu u Sremskoj Mitrovici beba preminula po rođenju, a majka optužila ginekologa za akušersko nasilje, na poziv zaštitnika građana u jednom danu stigle su prijave sedam žena koje su imale slične probleme. Kaže, četiri su već pozitivno rešena. U porodilištu u Sremskoj Mitrovici još traje kontrola, obdukcija bebe je urađena, ginekolog je i dalje u pritvoru. Ministarka zdravlja poručuje da se komplikacije dešavaju, ali su nasilje, uvrede i vikanje na porodilje – nedopustivi.

Obdukcija bebe Elene je završena na Odeljenju sudske medicine KCV, a nalaz je predat nadležnom tužilaštvu. Šta je obdukcija pokazala nisu želeli da komentarišu.

Prethodno se oglasila mama preminule bebe. Kaže da je dobila nalaz obdukcije u kojem se, tvrdi, navodi da je smrt bebe nastupila zbog nasilnog porođaja.

Podsetimo, lekar koji ju je porodio je u pritvoru, a Ministarstvo zdravlja naložilo je unutrašnju kontrolu u bolnici u Sremskoj Mitrovici.

Ministarka Danica Grujičić kaže da se razlikuju izjave pojedinih zaposlenih i da ima onih koji podržavaju ono što je rekla porodilja, a ima i onih koji su dali malo drugačije izjave.

"Ja u ovom trenutku ne želim da prejudiciram ništa iz razloga što će tek za dve nedelje spoljašnja stručna kontrola dati svoje mišljenje. Da li će se oglasiti Tužilaštvo, na to ja ne mogu da utičem. Ne bih želela da dajem izjave dok ne budem imala sve informacije", rekla je ministarka.

Svedočenje porodilje iz Rume

Još jedna žena, vaspitačica iz Rume, svedoči da joj je beba preminula, po porođaju u istoj bolnici pre više od godinu dana, kod istog ginekologa. Sada je protiv njega podnela prijavu.

"Protiv ginekologa M. M. koji je vodio moju trudnoću i porodio me u Opštoj bolnici u Sremskoj Mitrovici nisam podnela nikakvu prijavu jer sam se prvo borila da pomognem svojoj tek rođenoj bebi", rekla je porodilja Jelena Ivković.

Zbog, kako tvrdi, nehumanog porođaja, porodilja Snežana Jović, iz Vranja, policiji je prijavila lekare Zdravstvenog centra u tom gradu.

"Još smo u šoku, beba nije dobro. Ultrazvuk glavice bebe je pokazao da je jedna strana mozga oštećena. Nadamo se da će biti dobro, ali nas po svemu sudeći čeka velika borba za detetovo zdravlje", rekla je porodilja iz Vranja Snežana Jović.

Kontrola kvaliteta rada u bolnici u Vranju

Iz Opšte bolnice Vranje saopštavaju da su pokrenuli kontrolu kvaliteta rada Službe za ginekologiju i akušerstvo. Istragu je pokrenuo i tužilac. Pritužbe porodilja dobija i poverenica za zaštitu ravnopravnosti.

"Zaista je bitno da kao društvo stvorimo podsticajno okruženje za trudnice i porodilje jer ne smemo dozvoliti da ijedna žena odustane od svoje sledeće trudnoće zbog nehumanog tretmana. Mi smo pre dve godine uputili preporuku 'Narodnom frontu' u kojoj smo ukazali na neophodnost humanog i adekvatnog tretmana, a sada pripremamo za sve zdravstvene ustanove. Ženama mora biti obezbeđen najviši standard i humani tretman, jer pored prostornih uslova zahteva i kontinuiranu edukaciju na ostvarivanja svih ljudskih prava, a ne samo zdravstvene zaštite", rekla je poverenica Brankica Janković.

Kome da se obrate porodilje

Prva adresa kojoj treba da se obrate porodilje koje su trpele akušersko nasilje jeste direktor bolnice, a potom i Ministarstvo zdravlja koje nalaže stručnu kontrolu, poručuje ministarka.

"Moramo da se dogovorimo da ne ispaštaju sada svi jer ako sada krene lov na veštice, za pet godina neće niko hteti da bude ginekolog niti akušer. Komplikacije se dešavaju svuda u svetu u određenom procentu koji je dozvoljeni procenat, mi treba da dođemo do tog dozvoljenog procenta", navela je ministarka zdravlja.

Upravni odbor bolnice u Sremskoj Mitrovici odlučio je da prilikom porođaja uz porodilju bude jedan pratilac koga ona izabere, a Ministarstvu je podneta inicijativa da se to omogući u svim porodilištima.

KORONA NAM JE URNISALA SRCE, MLADI SVE VIŠE UMIRU! Alarmantan porast broja preminulih od srčanih bolesti, doktori otkrivaju postoji li zaštita

Analiza Britanske fondacije za srce (BHF) pokazala je alarmantan porast ranih smrtnih slučajeva od srčanih bolesti, koji su nakon pandemije korona virusa dostigli desetogodišnji maksimum, a na sličnu situaciju upozoravaju i srpski kardiolozi! Kako je preneo britanski "Telegraf" analiza je pokazala da je od 2020. godine prvi put došlo do jasnog preokreta u trendu za skoro 60 godina, nakon značajnog usporavanja poboljšanja između 2012. i 2019. godine.

- Više od 39.000 ljudi mlađih od 75 godina umrlo je od kardiovaskularnih bolesti 2022. godine, što uključuje srčani udar, moždani udar i koronarnu bolest. To mu dođe kao da je 107 ljudi umrlo svakog dana, ili skoro pet ljudi na sat – piše "Telegraf".

Nikad više "ranih smrti" od 2008.

U pitanju je najveći broj prevremenih smrti od srčanih bolesti od 2008. godine kada je umrlo skoro 40.000 ljudi, i taj broj raste svake godine od 33.700, koliko je podatak iz 2014. godine. Zato i ne čudi što je dr Sonja Babu-Narajan, pomoćnica medicinskog direktora u BHF-u i konsultant kardiolog, rekla "da je Britanija u zagrljaju najgore krize srca koja se pamti".

BHF je saopštio da milioni ljudi žive sa nedijagnostikovanim stanjima koja ih dovode u opasnost, kao što su visok krvni pritisak, povišen holesterol i dijabetes tipa 2, zajedno sa nedostatkom akcije u borbi protiv „tvrdo glavo visoke stope gojaznosti“. Ipak, niko nema dilemu da je sve vezano i za pandemiju korona virusa kroz koju smo prošli prethodnih godina.

Dr Tasić: Kovid tihi ubica mladih

Naš stručnjak dr Nebojša Tasić, pomoćnik direktora Instituta za kardiovaskularne bolesti "Dedinje" i predsednik Udruženja centara za hipertenziju, prevenciju infarkta i šloga (HISPA), potvrđuje za "Blic" da brojne studije i naučna

istraživanja svedoče da korona ostavlja dugotrajne posledice na zdravlje ljudi, i da ovo oboljenje čak i u postkovidu i longkovidu može ozbiljno da ugrozi život pacijenta.

- Ne samo u našoj zemlji, već i u celom svetu, statistika je pokazala takozvani višak smrtnosti, odnosno da je kovid neupitno doveo do povećanja broja preminulih. Nažalost, poslednjih nekoliko godina, na srce i kardiovaskularni sistem poseban poguban efekat ima kovid-19 virus, gde se pokazalo da ne samo infekcija tim virusom i akutno oboljenje, u kome najčešće stradaju respiratorni i kardiovaskularni sistem, već i period posle kovida, takozvani postkovid, kako kratak, tako i dug, dovode do teških oštećenja srca i kardiovaskularnog sistema. Primećeno je da kod bolesnika nakon kovida, i to nema korelacije sa težinom kliničke slike, čak i oni bolesnici koji su mladi i koji su lako preboleli kovid, često u periodu od šest meseci do godinu dana, i duže, imaju raznovrsne kardiovaskularne simptome i tegobe – kaže dr Tasić.

Prema rečima dr Tešića, najčešće su:

oscilacije u krvnom pritisku

poremećaj srčanog ritma

oštećenje srčanog mišića

čak i teže komplikacije kao što su infarkti ili šlogovi

Zato je neophodno, kaže dr Tasić, da i bolesnici koji su imali blagu kliničku sliku kada su, kako se kaže, ležali kovid, obavezno posete lekara i u postkovidu. Ukoliko se jave neki od navedenih simptoma obavezno da posete kardiologa da bi se uradila pravovremena dijagnostika i terapija.

- Primitili smo i da višestruke infekcije kovid virusom, takođe dodatno oštećuju ceo organizam, posebno srce i kardiovaskularni sistem i pacijenti moraju biti oprezni, i zato je preventivni pregled jako važan - naglašava dr Nebojša Tasić.

Napominje da je teško razlučiti kada je kovid direktni uzročnik smrtnosti, a kada je udružen s drugim komplikacijama, ali neminovno je da smo u teškom dobu za čovečanstvo jer pandemija i njene posledice nemilosrdno odnose živote.

Dobra ishrana i izbegavanje stresa

Na pitanje na koji način možemo ojačati organizam i preventivno uticati na posledice kovida i srčanih oboljenja, dr Nebojša Tasić kaže za "Blic":

posebnu pažnju moramo posvetiti jačanju imuniteta kroz adekvatnu ishranu, unošenje adekvatnih količina voća i povrća, kao i kroz hidrataciju

izbegavati pušenje

izbegavati veće količine kafe i alkohola

posebno je važno, koliko je to moguće, izbegavati kako akutni i hronični stres

u periodu kada nas virus napada, maskama i distancom moramo posebno zaštititi stare i bolesne i voditi računa o njima

Dr Ružičić: Mladi sve češće na udaru

Specijalista interne medicine, interventni kardiolog prof. dr Dušan Ružičić kaže za "Blic" da je naročito mlađa populacija sve češće na udaru kardiovaskularnih oboljenja i infarkta. Poručuje mladima da obavezno povedu računa o načinu života, jer su mladi više okrenuti sedatarnom načinu života, nemaju dovoljno fizičke aktivnosti, a razlog je i velika upotreba mobilnih telefona i računara.

- Imaju nezdrav način ishrane i loš stil života. Mladi često i mnogo konzumiraju energetska pića i to su sve upravo jedni od glavnih faktora rizika koji doprinose da i mlađe osobe dožive infarkte. Treba izbegavati izlazak u najhladnijim delovima dana, ali to posebno važi i za starije osobe - kaže kardiolog dr Dušan Ružičić.

Korona je sad kao grip, ali opasnost vreba kasnije

Kardiolog prof. dr Predrag Mitrović iz Urgentnog centra KCS je nedavno izjavio da se kod mladih ljudi i dalje javlja problem u postkovid periodu, a odnosi se na kardiovaskularni sistem.

- Još uvek se kod mladih ljudi javlja upala srčanog mišića, upala srčane kese, zato smo često govorili i ponavljali iznova da posle preležane infekcija treba mirovati u određenom periodu, otprilike mesec i po dana do tri meseca. Ako se dokaže da imate virus, bez obzira na oblik i na to što je sada virus gotovo drugačiji, morate čuvati srce. Korona je sada lakša, ponaša se kao neki grip, nekada se javlja temperatura, ali sve brzo prođe. Ono što smo generalno primetili je da se i dalje mogu javiti komplikacije - kaže dr Mitrović.

Kardiolog je poručio da je oprez neophodan, bez obzira na starost pacijenta. Sada je primećeno da komplikacije imaju ljudi oko četrdesete godine.

Najčešće se javlja:

tahikardija

iznenadni zamor

odjednom primećuju da se umaraju više nego inače, nego što je to bilo ranije

- To je ono kada primetite da ne možete uz stepenice, kada dođe do upale srčanog mišića i srčane kese - objašnjava lekar.

Za RTS je izjavio da mladi u ranim dvadesetim sve više doživljavaju srčane udare, a razlog za takvo zabrinjavajuće stanje organizma mladih i povećanje kardioloških bolesti kod mlađih od 45 godina je stil života.

Pritisak, holesterol, gojaznost,...

BHF je saopštio da milioni ljudi žive sa nedijagnostikovanim stanjima koja ih dovode u opasnost, kao što su visok krvni pritisak, povišen holesterol i dijabetes tipa 2, zajedno sa nedostatkom akcije u borbi protiv „tvrdoglavne visoke stope gojaznosti“.

- Ovo stvara ogromne probleme za budućnost - saopštila je dobrotvorna organizacija.

"Lečila sam te žene, neke su umrle": Od raka grlića materice u Srbiji SVAKOG DANA UMRU DVE ŽENE, doktori apeluju na preventivne preglede

„Zajedno protiv raka grlića materice“ slogan je 18. Evropske nedelje prevencije ove maligne bolesti čiji početak je obeležen i kod nas u Institutu za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut“. U nameri da podstaknu na razmišljanje o reproduktivnom zdravlju i korišćenju mera prevencije, lekari su ponovo dosetili na značaj vakcinacije protiv humanog papiloma virusa, kao i na rano otkrivanje raka grlića materice.

Rak grlića materice je bolest od koje u Srbiji svakog dana preminu dve žene, a Srbija je i neslavan rekorder u Evropi po broju obolelih od ove vrste karcinoma. U 99 odsto slučajeva rak grlića materice posledica je HPV infekcije navode stručnjaci i napominju da je ovaj rak potpuno izlečiv ako se otkrije na vreme.

- U proseku svake godine registruje se oko 1.100 žena sa karcinomom grlića materice, a od ove maligne bolesti život izgubi više od 400 žena. To su podaci koji su dovoljan razlog da zaista početkom ove godine govorimo o inovacijama, kako u programu skrininga grlića materice tako i intenziviranju preventivnih pregleda kada je ženska populacija u pitanju - kaže za "Blic" TV Verica Jovanović, direktorka Instituta za javno zdravlje "Dr Milan Jovanović Batut".

Vakcina protiv HPV-a

Kao primarna mera prevencije u Srbiji je od juna 2022. Godine za decu od 9 od 19 godine dostupna besplatna vakcina protiv HPV-a, ali je do sada je vakcinisana svega 31.309 dece.

- Vakcina je bezbedna, ona ne sadrži virus u sebi, ona imitira virus, pa tako imitira imuni odgovor, nikakve značajne neželjene reakcije nisu pronađene u ovih 500 miliona doza, a znate li šta je 500 miliona doza. Pre nego što sam bila pedijatar, radila sam kao lekar opšte medicine, lečila sam te žene, imam pacijentkinje koje su umrle od ove bolesti, ja im se imena sećam zato što su prošle kroz strašnu patnju i nisu izlazile iz moje ambulante - rekla je specijalista pedijatrije Jelena Mitrović.

Preventivni pregledi

A koliko su pored vakcinacije važni i redovni preventivni pregledi govoreći o ličnom iskustvu sa ovom bolešću podsetila je i Gorica Đokić iz Udruženja za borbu protiv raka grlića materice i jajnika "Progovori".

- Jednom godišnje može svaka od nas da izdvoji vreme. I stalno vodim svoj primer, šta bih dala da mogu da vratim vreme unazad, i da čekam i pet dana kod lekara, ali da nisam prošla ono što sam prošla. Teške muke, dve operacije i tako dalje. To su stvari na kojima svi zajedno moramo da radimo - kaže Gorica Đokić iz udruženja za borbu protiv raka grlića materice i jajnika "Progovori".

Svetska zdravstvena organizacija usvojila je globalnu strategiju i akcioni plan za eliminaciju raka grlića materice do 2030. godine. Za to je potrebno da 90 odsto dece uzrasta 15 godina bude vakcinisano protiv HPV, 70 odsto žena da bude obuhvaćeno skriningom za rano otkrivanje raka grlića materice i da 90 odsto žena na vreme uđe u protokole lečenja. To je, kažu stručnjaci, cilj i za Srbiju.

Misteriozan virus NAPUNIO BOLNICE U SRBIJI! Registrovano preko 10.000 obolelih sa OVIM SIMPTOMIMA, lekari ne mogu da daju tačnu dijagnozu

Kašalj, bol u grlu, promuklost, povišena temperatura, bolovi u mišićima, samo su neki od simptoma sa kojima se ovih dana pacijenti javljaju lekarima za pomoć. Sezona je gripa, ali se najjači udar tek očekuje sa početkom drugog polugodišta i vraćanjem dece u kolektiv. Međutim, ove godine sa gripom su se udružili veliki kašalj i kovid.

Čekaonice domova zdravlja pune su pacijenata koji se žale da imaju virus, ali skoro niko od njih neće saznati koji tačno, jer se ne rade testiranja, izuzev na kovid. Njihova dijagnoza će glasiti "bolest slična gripu". Takvih pacijenata je prve nedelje januara u Srbiji bilo nešto više od 8.500, a već sledeće skoro 10.000.

Epidemiolozi kažu da je taj broj pacijenata očekivan, da je toliko pacijenata bilo u istom periodu prošle godine.

- Ova brojka je očekivana i kada uporedimo sa istim periodom prošle godine možemo reći da je na sličnom nivou, znači sezona ima uobičajeni tok. Sada možemo reći da je najdominantniji virus gripa, pred toga ima i kovid, ali u

znatno manjoj meri i respiratornog sincicijalnog virusa - kaže dr Milunka Milinković, epidemiolog Instituta za javno zdravlje "Dr Milan Jovanović Batut".

Iako je novi epidemijski talas očekivan, mogao je biti ublažen. Prema rečima ministarke zdravlja Danice Grujičić, rešenje su maske i vakcinacija. Krajem septembra prošle godine, Srbija je nabavila više od 360.000 vakcina protiv gripa. Iz Batuta kažu da je najbolje vreme da ih građani prime pred početak sezone, ali da još uvek nije kasno.

Ne postoji dugotrajni imunitet

"Što se tiče virusa gripa osetljivost je opšta, svi mogu oboleti", objašnjava dr Milinković i dodaje da svake sezone dolazi do sitnih promena zbog čega ne postoji dugotrajan imunitet. Bez obzira na apele institucija i lekara, građani nisu pokazali zainteresovanost da prime vakcinu.

- Mi smo uvezli manje od 400.000 doza do sada je utrošeno oko 300.000, a to je pet odsto populacije, doduše vakcinu su dobili stariji od 65 godina, oni sa hroničnim bolestima, pacijenti kojima su transplantovani organi, koji imaju autoimunske bolesti - rekla je za Euronews Srbija .

Svake godine, epidemijski talas dostiže vrhunac u februaru. To nije slučaj samo kod nas, već i u ostalim evropskim državama, gde je situacija i sada slična, jer kako kažu stručnjaci, virus ne poznaje administrativne granice.

Srednji intenzitet virusa gripa

Institut Batut je saopštio da se u prethodnoj nedelji registruje srednji intenzitet aktivnosti virusa gripa. Najviše stope obolevanja beleže se u uzrasnim grupama do 4 godine i 5 do 14 godina. Do sada su u Srbiji potvrđeni tipovi virusa gripa: A(H1N1)pdm09, A(H3N2) i B.

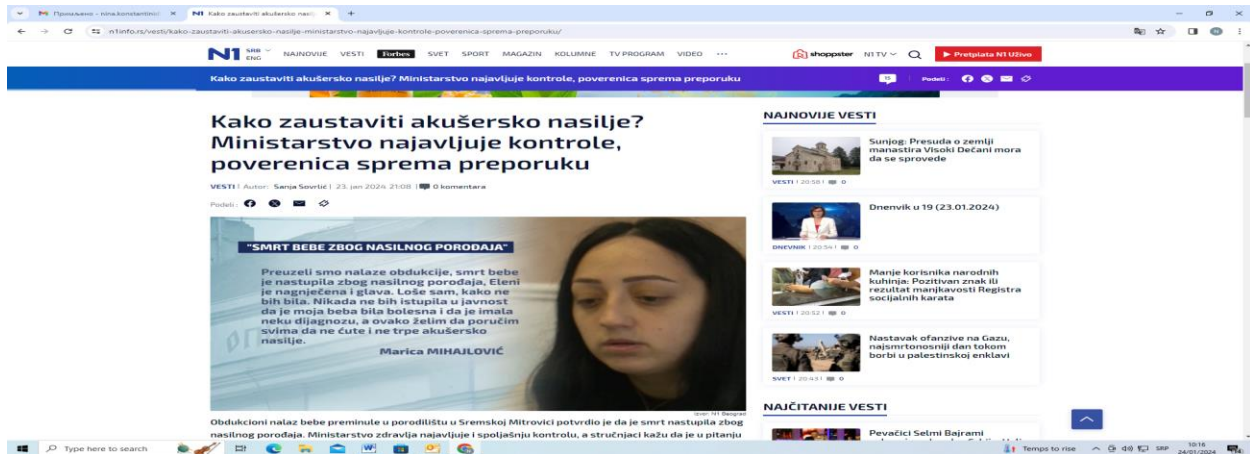
Virus gripa je do sada potvrđen na teritoriji Južnobačkog, Kolubarskog, Mačvanskog, Južnobanatskog, Srednjobanatskog, Raškog, Pomoravskog, Braničevskog, Borskog, Zlatiborskog, Nišavskog, Sremskog, Šumadijskog, Moravičkog, Podunavskog i Severnobačkog okruga, na teritoriji Grada Beograda, kao i na teritoriji nadležnosti Zavoda za javno zdravlje Kosovska Mitrovica.

Lekari podsećaju da je najbolja zaštita od gripa vakcinacija, ali da je vreme neophodno za sticanje imuniteta dve, tri nedelje nakon davanja vakcine. Imunitet traje između šest i 12 meseci.

Iz Instituta Batut ranije su naveli da vakcine imaju različitu efikasnost prema uzrasnim kategorijama, ali da se kod vakcinisanih u slučaju obolevanja razvija blaža klinička slika i smanjuje mogućnost komplikacija.

Simptomi gripa su povišena temperatura, bolovi u mišićima, slabost, malaksalost, bolovi u zglobovima, kašalj. Virus traje pet do sedam dana. Kod starijih, hroničnih bolesnika, kod imunokompromitovanih na virusnu infekciju može da se nadoveže bakterijska infekcija, što dovodi do bakterijske upale pluća, a kod dece upala uha i upala sinusa.

U slučaju da kašalj traje duže od dve nedelje poželjno je testirati se na pertusis, jer je sve više obolelih od velikog kašlja. Veliki kašalj izaziva bakterija Bordetella pertusis.

Kako zaustaviti akušersko nasilje? Ministarstvo najavljuje kontrole, poverenica sprema preporuku

Obdukcioni nalaz bebe preminule u porodilištu u Sremskoj Mitrovici potvrdio je da je smrt nastupila zbog nasilnog porođaja. Ministarstvo zdravlja najavljuje i spoljašnju kontrolu, a stručnjaci kažu da je u pitanju sistemski problem.

Sumnje koje je iznela Marica Mihajlović na račun doktora M.M. iz Sremske Mitrovice potvrdio je i obdukcioni nalaz.

„Preuzeli smo nalaze obdukcije, smrt bebe je nastupila zbog nasilnog porođaja, Eleni je nagnječena i glava. Loše sam, kako ne bih bila. Nikada ne bih istupila u javnost da je moja beba bila bolesna i da je imala neku dijagnozu, a ovako želim da poručim svima da ne ćute i ne trpe akušersko nasilje“, kaže Marica Mihajlović.

Osim unutrašnje kontrole nadležni najavljuju i spoljašnju.

„Republička stručna komisija za ginekologiju i akušerstvo se oglasila i naložila spoljašnju stručnu kontrolu i uvek je dobro da se ona uradi zato što vam ona daje objektivnost. Komplikacije se dešavaju i komplikacije se dešavaju svuda u svetu u određenom procentu koji je dozvoljeni procenat, mi treba da dođemo do tog dozvoljenog procenta“, kaže ministarka zdravlja Danica Grujičić.

„Svi lekari koji su svoj posao radili savesno i rade ga i dalje nemaju o čemu da brinu. Nema lova na veštice, ali ima pozivanja na odgovornost onih čija je obaveza ovo bila da utvrde“, kaže Sanja Radivojević iz Beogradskog centra za ljudska prava.

Jedan od načina da se zaustavi akušersko nasilje pokret Kreni-Promeni vidi u obezbeđivanju besplatne pratnje ženama na porođaju. Sa tim zahtevom su predali i peticiju Ministarstvu zdravlja, koju je potpisalo više od 190.000 građana. Veruju da nije slučajno što je takav zahtev usvojen juče u bolnici u Sremskoj Mitrovici.

„Ono što je najtragičnije od svega je što ovakve stvari moraju da se dese da bi mi reagovali. Ova peticija postoji od 2022. godine sa istim ovim zahtevom a sada su konačno institucije spremne da čuju“, kaže Marina Pavlović, izvršna direktorka pokreta Kreni-Promeni.

Ali nisu čuli kada je 2022. objavljen izveštaj tri advokatice koji dokazuje teško kršenje ljudskih prava u srpskim bolnicama.

„Mi smo izveštaj poslali institucijama, između ostalog Ministarstvu zdravlja, koje do danas se nije udostojilo da odgovori na taj izveštaj, odnosno da kaže da će išta da uradi po tom pitanju, da pročita ako ništa drugo. A Lekarska komora je odgovorila da bi svaka žena trebalo da se obrati sa pojedinačnim svojim prijavama odnosno slučajevima“, kaže autorka izveštaja o akušerskom nasilju Jelena Stanković.

„Očigledno je potreban jedan nacionalni vodič koji bi bio, negde, u skladu sa svim dostignutim standardima u ovoj oblasti ali da su potrebna ali da su potrebna i ova znanja u domenu poštovanja ljudskih prava. Očigledno je da to nedostaje“, kaže poverenica za rodnu ravnopravnost Brankica Janković.

Zato će, kaže, nadležnim institucijama uputiti preporuku, jer ne smemo dozvoliti da više i jedna beba umre zbog neadekvatnog tretmana.

Alarmantan porast morbila u Evropi: Skoro 45 puta više slučajeva nego 2022. godine

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) saopštila je da je prošle godine u Evropi zabeležen "alarmantan" porast slučajeva malih boginja - ima ih skoro 45 puta više nego 2022.

Kako stručnjaci upozoravaju, broj slučajeva i dalje je u porastu i potrebne su "hitne mere" kako bi se sprečilo dalje širenje morbila.

Oko 42.200 ljudi je zaraženo 2023. godine, u poređenju sa ukupno 941, tokom 2022. godine, prenosi BBC. SZO veruje da je to rezultat manjeg broja dece koja su vakcinisana protiv ove bolesti tokom pandemije kovida.

"Ovo je zabrinjavajuće. Vakcinacija je jedini način da se deca zaštite od ove potencijalno opasne bolesti", rekao je dr Hans Kluge, regionalni direktor SZO.

Male boginje mogu biti ozbiljna bolest u bilo kom uzrastu. Često počinju visokom temperaturom i osipom, koji obično nestaje u roku od 10 dana - ali komplikacije mogu uključivati upalu pluća, meningitis, slepilo i napade.

Najugroženije su bebe koje su premlade da bi primile prvu dozu vakcine, zatim trudnice i lica sa oslabljenim imunitetom. Od svih zemalja u evropskom regionu traži se da brzo otkriju i reaguju na epidemije morbila, uz davanje vakcina većem broju ljudi. SZO je saopštila da su morbile prošle godine pogodile sve starosne grupe - i mlade i stare.

Sve u svemu, dva od pet slučajeva bila su kod dece uzrasta od 1-4 godine, a jedan od pet slučajeva kod odraslih od 20 i više godina. U periodu od januara do oktobra 2023. godine, 20.918 ljudi širom Evrope primljeno je u bolnicu sa boginjama.

U dve zemlje je takođe prijavljeno pet smrtnih slučajeva od morbila. Stope vakcinacije za prvu dozu MMR vakcine, koja štiti od morbila, pale su sa 96 odsto u 2019. na 93 odsto u 2022. širom Evrope. Unos druge doze je pao sa 92 odsto na 91 odsto u istom periodu. Taj naizgled mali pad u primeni vakcinacije znači da je više od 1,8 miliona dece u Evropi propustilo vakcinaciju protiv malih boginja tokom te dve godine.

"Pandemija Covid-19 značajno je uticala na performanse sistema imunizacije u ovom periodu, što je rezultiralo nagomilavanjem nevakcinisane i nedovoljno vakcinisane dece", saopštila je SZO. Sa ponovnim procvatom međunarodnih putovanja i ukidanjem mera socijalnog distanciranja, rizik od širenja morbila preko granica i unutar zajednica je mnogo veći - posebno među nedovoljno vakcinisanim populacijama, navodi se u saopštenju.

Čak i zemlje koje su postigle status eliminacije morbila su u opasnosti od velikih epidemija, upozorila je SZO. Kako se navodi, potrebno je da se 95 odsto dece vakciniše sa dve doze protiv morbila u svim zajednicama kako bi se sprečilo širenje ove veoma zarazne bolesti.

ДНЕВНИК

BRAVO ZA MORAVIČKI OKRUG, BOLJE SPREČITI NEGO LEČITI: Vodeći je po broju dece vakcinisane protiv HPV virusa

Njegov uzročnik najčešće je HPV virus, a vakcinacija je jedan od načina da se rizik od njegovog dobijanja svede na minimum. Moravički okrug je vodeći po broju vakcinisane dece protiv humanog papiloma virusa.

- HPV vakcina je preporučena vakcina od strane struke i stručnjaka, naši pedijatri su itekako bili aktivni, kao i sve naše službe, ne samo lekari i sestre, mi smo veoma uspešni u davanju te vakcine. U odnosu na uzrasnu grupu, mi smo među sedam domova zdravlja, dobili smo i priznanje gde su uključene pedijatrijska i ginekološka služba, to je jedan podstrek za budući rad - rekao je za RINU dr Aleksandar Pajović, direktor Doma zdravlja.

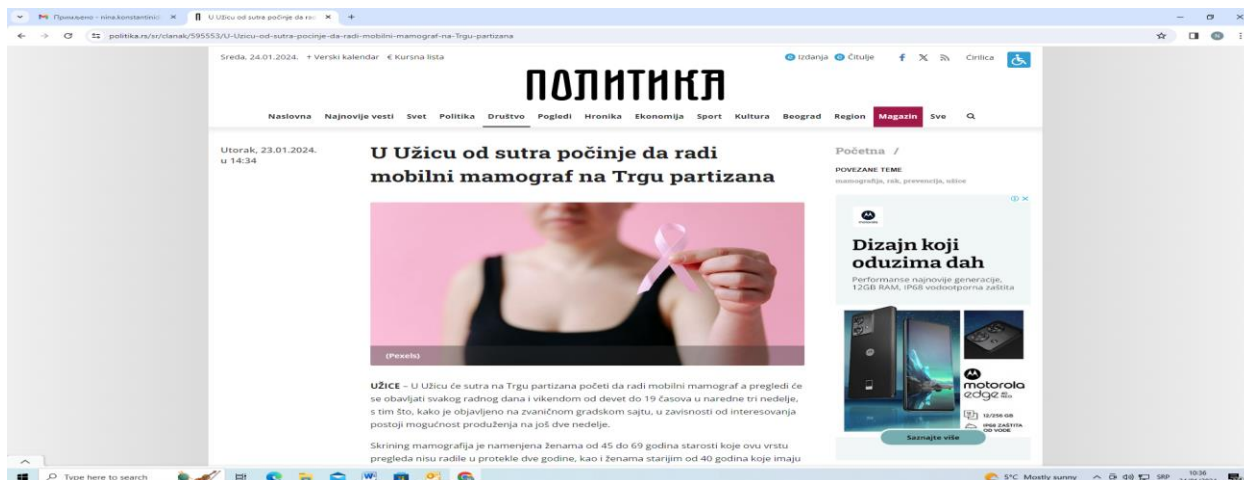
Dr Danijela Vasev Radonjić pedijatar, rekla je da se u praksi suočavaju sa dve kategorije roditelja, to su roditelji koji su apsolutno upoznati sa benefitima vakcine, druga kategorija su roditelji koji apsolutno nisu upoznati da vakcina postoji.

- Vakcina je kod nas u Srbiji od 2022. godine pristupačna. Mi svakako objašnjavamo i dajemo obaveštenja o vrsti vakcine, o njenim benefitima”, rekla je dr Vasev Radonjić.

Ona je istakla da su i mediji velika podrška kao i razna predavanja i tribine.

- Devojčice i dečaci imaju pitanja kako ta vakcina deluje, da li je sigurna, bezbedna na šta mi naravno imamo objašnjenja. Radili smo mnoge tribine, predavanja u pojedinim školama, kao i jedno veliko predavanje na Tehničkom fakultetu u Čačku gde nam je gost bio eminentni profesor dr Miloš Marković - zaključila je dr Vasev Radonjić.

ПОЛИТИКА

U Užicu od sutra počinje da radi mobilni mamograf na Trgu partizana

UŽICE – U Užicu će sutra na Trgu partizana početi da radi mobilni mamograf a pregledi će se obavljati svakog radnog dana i vikendom od devet do 19 časova u naredne tri nedelje, s tim što, kako je objavljeno na zvaničnom gradskom sajtu, u zavisnosti od interesovanja postoji mogućnost produženja na još dve nedelje.

Skrining mamografija je namenjena ženama od 45 do 69 godina starosti koje ovu vrstu pregleda nisu radile u protekle dve godine, kao i ženama starijim od 40 godina koje imaju pozitivnu porodičnu anamnezu, prenosi Tanjug.

Digitalizacija zdravstva napreduje, uštede veće od 212 miliona dinara

Mamograf je postavljen u okviru saradnje Instituta za javno zdravlje „Dr Milan Jovanović Batut” i Zdravstvenog centra Užice, a pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja i Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.